

Kvinnoskildringar och typer i Wodehouses böcker

Av Bengt Malmberg

Följande är inte en vetenskaplig analys av kvinnoskildringarna i Wodehouses historier. Den är närmast ett kåseri med viss bakgrund i hans eget liv. I hans böcker framgår vissa mönster i hur han skildrar de äldre ”drakarna” och de yngre kvinnorna. Genomgående går hans beskrivningar av kvinnorna närmare in på deras personligheter än männens. De har djupare tankar, ofta större intelligens och bättre omdöme än männen och hamnar inte lika ofta i samma svåra situationer som drönarna. De uppvisar också mycket mera empati än männens ”kamratskap”.

En drake: Faster Agatha Gregson, som förpestar Bertie Wooster's liv.

DR Bensen har i ”*Women in Wodehouse*” 1991 givit exempel på olika typer av kvinnor i böckerna. Det rör sig om kontrollerande drakar av äldre modell, hurtfriska damer med fysiska aktiviteter, romantiska våp, unga frimodiga flickor eller en ärlig, frisk ung kvinna utan pengar men med rågblont hår, hasselnötbruna ögon och smilgropar. De som dyrkar dem är lagom begåvade arbetslösa unga män i karriären eller enbart drönare.

Man noterar också att männen har sina karaktärsdrag. Sympatiska eller osympatiska lorder, drönare med ett minimum av intelligens men med goda syften, förädlade karaktärer i form av pastorsadjunkter, med idrottslig bakgrund etc. Och betjänter av alla storlekar, ofta intelligenta.

I Wodehouses olika historier är *männen i centrum* för handlingen. I pojkböckerna var det naturligt; inte en flicka i något sammanhang. Och den första vuxenromanen, *Kärlek i hönsgården*, domineras ju av den absurde Ukridge. Men med *The Gem Collector* 1909 (föregångaren till *A Gentleman of Leisure* 1910) kom den första boken med det mönster som skulle dominera hans produktion: ung kvinna

och man blir förälskade, men ekonomiska bekymmer och äldre släktingar reser hinder i vägen.

Wodehouses personliga bakgrund

Hans barndom innebar uppfostran hos en rad ”aunts”, ofta äldre släktingar eller kvinnor. Sin egen mor såg han under endast 6 månader fram till 15 års ålder. Hans *asexualitet* påpekas ibland i biografier och återspeglas delvis i hans böcker. Inga skildringar innehåller någon form av sex. Robert McCrum analyserar i biografien *Wodehouse a Life*:

När han 33 år gammal träffade Ethel på en ”blind date” som en vän arrangerat 3 aug. 1914 mötte han en 4 år yngre änka, skådespelerska, livlig och utåtriktad, inte speciellt vacker men fin figur, som klädde sig väl och älskade att dansa. Men hon var också märkt av att ha

förlorat två tidigare makar och hade en ung 10-årig dotter inackorderad hos en syster i England. En kvinna som appellerade till Wodehouses romantiska ideal.

Wodehouse var hennes raka motsats: lugn, blyg och skygg, samt i motsats till henne välutbildad. Han var sparsam medan hon gärna slösade med deras pengar. Gemensamt var bristen på kontakt med föräldrarna i barndomen. Wodehouse tilltalades av hennes sårbarhet men också av den sociala, utåtriktade sidan. Gemensamt var fysiska aktiviteter som simturer ute vid Long Island.

Wodehouse hade tidigare haft någon liten romans som inte lämnat några spår efter sig, men med Ethel blev det annorlunda under hennes fasta ledning. Knappt 2 månader efter deras första möte gifte de sig i "The Little Church Around the Corner". Han hade knappt varit medveten om hela händelsen och skrev den första dagen på smekmånaden till sin vän Bradshaw: "*Excuse delay in answering letter. Been busy getting married to Ethel Milton*" Han hade redan glömt hennes efternamn.

Hans syn på äktenskapet framgår när han låter Ann Chester i Piccadilly Jim säga: "*Jag ser det som ett kompanjonskap mellan två kamrater som känner varandra väl och litar på varandra. Rätta sättet att betrakta äktenskapet är att först och främst komma ihåg, att det inte är fråga om romantik och passion. Och sedan leta reda på någon som är snäll och rar och trevlig och levnadsglad och villig att göra en lycklig.* En liknande inställning uttrycker Lord Ickenham i Uncle Fred in Springtime: "*Enda sättet att säkra ett lyckligt äktenskap är att göra det helt klart från början vem som skall vara kapten på skutan. Min egen kära hustru avgjorde den frågan redan under vår smekmånad, och vårt äktenskap har varit ett idealt arrangemang.* Bättre kan knappast Wodehouses eget äktenskap beskrivas. Och i en rad av böcker återkommer han till detta, och om de båda kontrahenterna varit barndomskamrater så är alla förutsättningar uppfyllda. Kamratskapet är viktigare än passionen.

Bertie Wooster råkar ofta ut för kvinnor som vill utveckla honom. Även Bingo Little drabbas av en viljestark kvinna. Mera sällan uppträder en ung man med stark beslutsamhet att vinna den han fattat tycke för, och lyckas först då han tillgriper Ickenhammetoden. Psmith under sin vistelse på Blandings är ett undantag genom sin hederskodex mot kvinnor.

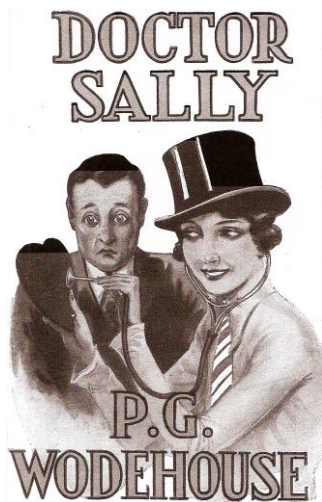
**Pauline Stoker:
viljestark ung kvinna.**

Beslutsamma yngre kvinnor

Bland dessa intar några stycken en särställning. Florence Craye, som förpestar livet för Bertie Wooster (4 förlovningar) betraktar honom som en mindre lämplig äktenskapskandidat men som skulle kunna dansas i lämplig riktning genom studier i filosofi. Vanessa Cook har ambitionen att "torrlägga" Bertie från hans alkoholvanor. Honoria Glossop med sin torndönsstämman har liknande ambitioner men Bertie räddas av hennes fars fasa för att få Bertie till svärson. Och den robusta golfspelerskan Agnes Flack använder de svaga männen för att få sin hjälte: Sidney McMurdo.

Kvinnliga viljestarka författare dyker upp då och då och söker genom männen få PR för sina alster: Leila York, Daphne Morehead och inte minst Rosie M Banks, maka till Bingo Little. Den viljestarkaste av alla unga kvinnor är

Roberta "Bobby" Wickham, som Bertie karakteriserar som en tidsinställd bomb. Hon skyr inga medel att få sin vilja igenom, vare sig det gäller att förmå en uppvaktande kavaljer att stjäla en polishjälm eller antyda galenskap hos en ung man för att slippa honom. Speciellt

Målnriktad yngre kvinna.

framträder hennes egoistiska hänsynslöshet i novellerna: "Dudley blir åter normal" och "Mr Potter på vilokur" Hon demonstrerar en total brist på samvete med en ljuv hänsynslöshet gentemot dem som hon vill utnyttja. En jämlike har hon i Stephanie "Stiffy" Byng. Dessa två avviker märkbart från de normala unga flickorna.

Det finns även mera oskuldsfulla yngre kvinnor som dominerar romanerna: Jill Mariner (Dick Underhill), Ann Chester (Piccadilly-Jim), Eve Halliday (Psmith ordnar saken), Joan Valentine (Det våras på Blandings), Jill Wyvern (Ring på Jeeves) etc. I Jeevesböckerna förekommer de mera sällan då Bertie och hans kvinnohistorier står i centrum. En återkommande typ är också den "olämpliga" flickan från scenen med Sue Brown i spetsen. Kriminellt lagda kvinnor finner man som regel i Blandingshistorierna: Dolly Molloy och Gertrude Carlisle, handlingskraftiga brudar med svaga män.

Viljestarka drakar

Outstanding är två kvinnor. I Blandingsnovellerna finns Lord Emsworths syster Constance Keeble seconderad av 8 systrar. Och i Jeeveshistorierna Agatha Gregson, Berties faster som aldrig låter någon sätta sig på näsan. Undantaget när hon bestals på sina pärlor av en förment syster till en präst. Agatha har fått de flesta negativa epiteten i skildringarna: *röst som en sergeant, öga som en piraya, äter krossat glas och gör människooffer vid fullmåne, dödar råttor med sina tänder, en mänsklig bitsk sköldpadda etc.* Agathas syster Dahlia visar mjukare drag i sin hantering av maken Tom Travers med penningpungen.

Lady Constance på Blandings som vakar över att etiketten alltid följs.

Constance däremot har i sina ljusa stunder mera mänskliga drag som då hon pepprar Beach med ett luftgevär. Men hennes värld bryter samman då Galahad antyder, att Clarence är förtjust i Beachs systerdotter Maudie och funderar på giftermål. Det skulle vara en katastrof då hennes hela värld kretsar kring *noblesse oblige*. Hon skall ju hålla det sociala livet på Blandings vid en korrekt nivå trots broderns ofta bizarra handlingar. Bland Lord Emsworths 9 systrar är Julia Fish, Hermoine Wedge och Georgina Alcaster (hon med 13 hundar) alla viljestarka drakar. Den i min mening allra värsta skräcködlan i Wodehouses berättelser är Lora Delane Porter i *The Coming of Bill*. Hon är totalt dominant och uppvisar rent rasistiska drag utifrån målet att få den perfekta dottersonen.

Constance däremot har i sina ljusa stunder mera mänskliga drag som då hon pepprar Beach med ett luftgevär. Men hennes värld bryter samman då Galahad antyder, att Clarence är förtjust i Beachs systerdotter Maudie och funderar på giftermål. Det skulle vara en katastrof då hennes hela värld kretsar kring *noblesse oblige*. Hon skall ju hålla det sociala livet på Blandings vid en korrekt nivå trots broderns ofta bizarra handlingar. Bland Lord Emsworths 9 systrar är Julia Fish, Hermoine Wedge och Georgina Alcaster (hon med 13 hundar) alla viljestarka drakar. Den i min mening allra värsta skräcködlan i Wodehouses berättelser är Lora Delane Porter i *The Coming of Bill*. Hon är totalt dominant och uppvisar rent rasistiska drag utifrån målet att få den perfekta dottersonen.

Yngre starka småflickor utmärker sig i två berättelser: Gladys som inger Lord Emsworth mod att trotsa såväl sin syster som trädgårdsmästaren. Och Peggy Mainwaring som ändrar

Berties planer på adoption av en flicka. Vid besöket på hennes flickskola där hon visar sitt rätta jag (en ung "Bobby Wickham") blir han botad.

Problemlösande onkel.

Jämför man de osympatiska lorderna, Alaric Dunstable, Lord Tilbury i Mammutbolaget och Gregory Parsloe-Parsloe med drakarna så finns ändå hos drakarna mera av uppfostran. Lorderna däremot är rätt korkade i sin egoism och sir Gregory är dessutom oerhört ohövlig. Sir Roderick Glossop, psykiatrikern som har Bertie som sin favoritdåre, är en fin karikatyr. "Heminredningsexperter" är osympatiska exempel på olämpliga äkta män. Hjältar är däremot Clarences bror Galahad och "Uncle Fred", Lord Ickenham, som utgör äldre upplagor av den intelligente Psmith.

Sammantaget använder sig Wodehouse genomgående av stereotypa kvinnotyper. De har sina roller i de teaterinspirerade rollspel som hans böcker utgör. Drakarna vakar över att döttrar och söner inte gifter sig under sitt stånd. Mot dem klarar sig ingen om inte någon romantisk onkel med ett sorgligt förflutet i sin ungdom rycker in och överlistar drakarna. Männerna i dessa berättelser vinner alltid bataljerna och ordnar till de lyckliga slut som alltid finns. Personerna är schabloniserade i sina teaterroller och det är en trygghet att veta, att slutet på en invecklad historia alltid är lyckligt. Tragiska slut har inte plats i P G Wodehouses författarskap.